

kışlada ilgili idareciler sık sık bunlarla karşılaşabilir. Bir insan ruh hastası demek için mutlaka büyük beyin kamçılanmaları, derin çöküntüler çok zengin hezeyanlar veya anormal hayal görmeleri veyada en yakınları hakkında aşırı tutkular, kuşkular için vakit kaybetmeye gerekmez. Bunlar nihayet akut yani hat akıl hastalıklarında söz konusu olabilir. Esas sorun ruh hastasının hastalığını kuluçka devrinde yakalamaktır. Bunun yapılabildiği vak'alarda delilik korkusu artık eski zamanlarda olduğu gibi söz konusu değildir. Zamanımızda özellikle modern psikiyatri kliniklerinde ruh hastaları ilgili doktorlar psikoloğlarla sosyal çalıştırıcıların yardımları

ile insan zekâsının ve karakterinin çeşitli ölçüler (testler) ile incelerler, aile ocakları ve çeşitli meslek ve iş çevrelerinde psikososyal anketler açarlar; ve belirli ruhsal bozukluklar hakkında aydınlatıcı işaretler veren bazı beyin fonksiyonları aletler sayesinde beynin elektrokimyasal akımlarını etüt etmek suretiyle daha emin teşhisler korlar.

Tedavi alanında da Freud'la başlayan modern psikanalitik tedaviler ve çeşitli bireysel ve kolektif psikoterapiler de geniş tatbikleri ile başarılar sağlamakta ve en medeni memleketlerde bile yeniden halk eski manevi tedavi metotlarına rağbet göstermektedir.

DEMOGRAFİK PATLAMA DURDURULABİLECEK Mİ ?

Bülent BÜKTAŞ

Yirminci yüzyılın sonunda dünya nüfusu 6 milyara varacak ve nüfus artışı her beş yılda bir milyarı bulacaktır. İnsanlık dev adımlar ile uçuruma koşmaktadır. Bu deli yarışı varlığımıza ve uygarlığımıza karşı en büyük meydan okumadır.

Bu yazıyı okumak için geçireceğiniz birkaç dakika içinde yeni doğan 2000 çocuk haykırmaya başlamış olacaktır. Yirmidört saat sonra dünya nüfusuna 210.000 insan yani orta büyüklükte bir kent halkı daha katılacak, bir hafta sonra bu artış 1,5 milyonu yani büyük bir kent nüfusunu bulacak ve bir yıl sonunda 75 milyona yeni Türkiye nüfusunun yaklaşık iki katına ulaşacaktır.

Bugün insanoglu şimdiye kadarkinden çok daha hızlı çoğalmaktadır. Dünya varolduğundan çağımızın 1830 yılına kadar geçen uzun zamanda ancak bir milyara vardığımız, yalnız 100 yılda iki milyara ulaştığımız, sonraki 30 yılda (1930-60) üç milyara geldiğimiz ve 1975 yılında yani 15 yıl içinde dört milyara tımandığımız düşünülürse nüfus patlamasının gitgide artan temposu hakkında fikir edinilmiş olur. Yüzyılımızın sonunda yeryüzünde 6 milyar insan yaşamını sürdürecektir ve demografik artış 5 yılda 1 milyar gibi korkunç bir düzeye ulaşacaktır. Diğer bir deyişle bir o kadar insan daha yer bulacak, çevreyi kirletecek ve tüketime katılacaktır.

Bu rakamların anlamı kişiler, aileler, uluslar ve kısaca tüm insanlık için sonuçları açısından korkunçtur. Hükümetler yaşamın kalitesi ve düzeyini yükseltme yerine, durmadan artan nüfusun asgari gereksinimlerini karşılayabilmek için sınırlı kaynaklarından gitgide daha büyük paylar koparmak zorunluğunda kalacaktır. Örneğin Latin Amerika ülkelerinde son on yıl boyunca ortalama milli gelir yılda % 5 artmıştır. Oysa aynı dönemde yıllık ortalama nüfus çoğalması % 2,8 tuttuğundan ekonomik büyüme aslında % 2,2'ye düşmüştür.

Halen nüfus planlamasına her zamankinden daha fazla para ve çaba harcanmasına rağmen elde edilen sonuçlar parlak değildir. Evet bir ilerleme vardır; fakat...! Acaba bu "evet" in olumlu tarafları nelerdir ?

1960 yılında doğumları sınırlandırma politikası izleyen yalnız üç ülke vardı ve bu konu ile ilgilenen uluslararası bir örgüt mevcut değildi. Halen az gelişmiş 42 ülkede bu amaçla ulusal programlar ortaya konulmuş ve 50 kadar diğer ülke de aynı amaçla az çok faaliyet göstermektedir. Diğer taraftan bazı ülkeler doğum kontrolü lehine yasalarında değişiklikler yapmışlardır. Meksika buna bir örnek vermektedir. Başkan Luis E. Alvarez 1970 seçim kampanyasında nüfus artışını desteklemeyi vadetmişken seçildikten

sonra artan işsizliğin olumsuz sonuçlarını görünce fikir değiştirmiştir ve doğum kontrolünden yana bir politika izlemeye başlamıştır.

Bazı Asya ülkeleri bu alanda olumlu sonuçlar almışlardır. Örneğin Güney Kore'de 1958 yılında 1000 kişi başına 45 olan doğum oranı son yıllarda 30 civarına inmiştir. Taiwan, Hong-Kong, Singapur ve Filipinler'de de benzer gelişmeler olmuştur. Kızıl Çin ise dünyanın en sıkı doğum kontrol sistemlerinden birini uygulamaktadır.

Endüstrileşmiş zengin ülkelerden bazıları doğum alanında "ikame oranı" düzeyine varmışlar veya buna yaklaşmışlardır. Bu eğilim genelleşirse nüfus miktarları sonunda "dondurulmuş" olacaktır. Bu ülkelerin bazıları başka ulusların demografik programlarının gerçekleştirilmesine de yardım etmektedir. Nitekim Amerikan Kalkınma Örgütü A. I. D. bu amaçla 1965 yılında 2 milyon dolar harcarken 1978 yılında bu yardımı 150 milyon dolara çıkartmıştır.

Yıllarca demografi ile ilgilenmeyen Birleşmiş Milletler bu konuyu ciddiyetle ele almış ve 1967 yılında teşkil edilmiş olan nüfus fonu hızla büyümüştür. Halen yılda 80 milyon dolarlık bir bütçe ile gelişmekte olan 85 ülkede 500'ü aşkın program finanse edilmektedir. Bu yardımlar nüfus sayımı, demograf ve teknisyen eğitimi, aile planlaması için malzeme temini, demografik problemlerle ilgili halk eğitim kurslarının düzenlenmesi amaçlarına gitmektedir. 1974 yılı B.M. tarafından "dünya nüfus yılı" ilan edilmiştir.

Bazı özel sektör örgütleri de bu alanda önemli bir rol oynamaktadır. Milletlerarası Aile Planlaması Federasyonu (I.P.P.F.) şubeleri bulunduğu 81 ülkede doğum planlama merkezleri kurmuştur. Population Reference Bureau, Population Council ile Pathfinder, Ford ve Rockefeller vakıfları eğitim ve araştırma konularında önemli rol oynamakta ve hatta bazı hükümetlerin fazla iddialı saydıkları girişimlerde bulunmaktadır.

Bütün bu ilerlemelere rağmen sarfedilen çabalar çok defa yetersiz kalmaktadır. Çin hariç, gelişmekte olan ülkeler genellikle küçük ve halkın okur-yazar oranı düşüktür. Üçüncü dünyada aile planlaması çocuk yapabilecek yaşta kadınların ancak % 10-15'ini kapsamaktadır. Bu ülkelerin çoğunda yıllık doğum oranı % 40-50'yi bulmakta iken bu oran Sovyet Rusya ve Yugoslavya'da % 18, Birleşik Amerika'da % 15, İsviçre'de % 14 ve Batı Almanya'da % 12 dolayında kalmaktadır.

Doğum oranı düşse bile demografik büyüme hızının etkisi birden durmayacaktır. Nitekim endüstrileşmiş ülkelerde 2000 yılında ve üçüncü

dünyada 2040 yılına doğru demografik büyümenin sıfıra inmesi, yani doğumlarla ölümler arasında denge sağlanması farz edilse bile dünya nüfusu "dondurulmadan" önce yine yaklaşık dört katına çıkmış yani 15,5 milyara ulaşmış olacaktır.

Hindistan aile planlamasında en yeni örnek sayılabilir. Bu ülke doğumların sınırlandırılması politikasını daha 1952 yılında benimsemişti. Hükümetin desteği ile gerçekçi bir programın uygulanmasına 1965 yılında başlamış olan Hindistan büyük gayretler sarfetmektedir. Devlet bütçesinde bu amaçla her yıl 80-100 milyon dolar ayrılmakta ve diğer ülkelerle özel kaynaklardan gelen yardımlar buna katılmaktadır. Bu program çerçevesi içinde 50.000 aile planlama merkezi ve yarım milyonu aşkın insan faaliyette bulunmaktadır. Bütün bu çabalar sonucunda bu yıl artan nüfus miktarının iki milyon kadar azalması başarılmıştır. Bununla beraber, bu arada ölüm oranının da düşmesinin etkisi ile yıllık net nüfus artış oranı yine % 2,3 düzeyindedir. Bu koşullar altında yüzyılımızın sonunda Hindistan'ın nüfusu bir milyarı aşacaktır.

Üçüncü dünyada şimdye kadar düşünülebilen en enerjik doğum kontrol programlarının uygulanmasına rağmen alınan sonuçlar acaba neden bu kadar sınırlı kalmaktadır? Sebepler ülkelere göre değişmekle beraber en önemli faktörleri şöyle sıralayabiliriz.

I — Tarih ve Gelenek: İlk çağlardan beri insanoglu politik güç, ulusal gelişme ve ailenin varlığını nüfusun çoğalmasına bağlamıştır. Toplumların çoğunda çocuklara bir nevi sosyal sigorta ve ana babaların yaşlılık günleri için bir güvence gözü ile bakılmaktadır ve hala yüksek olan çocuk ölüm oranını karşılayabilmek için çok çocuğu olma zorunluluğu vardır.

II — Politika: Doğumların planlanması birbirile çatışan sağcılar ve solcular gibi iki ateş arasında kalmaktadır. Marksistler planlamadan yana kampanyalara emperyalist davranışlar gözi- le bakmakta, muhafazakârlar ise ulusun güç ve bağımsızlık kazanması için nüfusun çoğalması gerektiğini savunmaktadır.

III — Din: Din adamlarının çoğu, özellikle katolik papazlar doğumların sınırlandırılmasına karşı koymakta, daha ileri fikirlere sahip genç kuşaklar ise aile planlamasına gitgide daha fazla anlayış göstermektedir.

IV — Sağlık: Üçüncü dünyada ölüm oranının düşürülmesi mücadelesi doğum planlamasına nazaran daha büyük önemle ele alınmıştır. Gerçekten sağlık önlemleri ve tıbbın gelişmesi sayesinde ortalama yaşam bu ülkelerde son otuz yıl içinde 10-15 yıl daha uzamıştır.

V — Alışkanlık ve Cehalet: Doğumların planlama programları genellikle alışkanlıklar, adetler ve kültürel özellikler gibi bir nevi "dokunulmaz" sayılan engellerle çatışmaktadır. Bunun sonucunda yanlış davranışlar ve anlaşmazlıklar artmakta ve geniş halk kitlelerindeki bilgi ve görgü noksanlığı bu durumu körüklemektedir.

Bütün bu zorluklara rağmen doğumların sınırlandırılması kampanyasına katılanlar demografik patlamanın hafifletilebileceği ve hatta tamamen durdurulabileceği kanısındadır.

Bunların iyimserlikleri bütün dünyada çiftlerin çoğunluğunun artık çocuklarının sayısını sınırlandırmayı samimi olarak arzuladıkları düşüncesine dayanmaktadır.

Dava, zor kullanmadan, sosyal yapıyı değiştirmeye kadar çok farklı şekillerde ele alınabilir. Kısa vadeli olarak başarı sağlayabilecek en uygun teknik, insanlara doğum kontrolunun nedenlerini anlatarak kendilerini bunu isteyerek bizzat yapmaları lüzumuna inandırmak ve ilgililere uygulama olanaklarını sağlamak amaçları ile ulusal doğum planlama programlarını ortaya koymaktadır. Olumlu sonuçlar elde edilebilmesi için gerekli yöntemler ülkelerin ve halkın özelliklerine göre uzmanlar tarafından yetiştirilmektedir.

Örneğin Kolombiya'da I.P.P.F. nin bir şubesi olan Pro-Familya örgütünde görev alanlar kişisel temaslar kurmakta, radyo ve televizyon yayınları yapmakta, ilanlar vermekte, filmler ve özel albümlerle halkı eğitmeye çalışmaktadır. Afrika'da doğum kontrolunun yararlarını açıklayan musiki parçaları ve halk türküleri kullanılmaktadır.

Üçüncü dünyada yüzlerce hastanede yeni doğum yapanları nüfus planlaması üzerinde eğiten özel merkezler kurulmuştur. Bunlar kadınlara çocuk problemleri ile başbaşa kaldıkları en hassas günlerde hitap ettiğinden çok daha etkili olmaktadır.

Doğumları sınırlandırma çabalarının arttırılması için hatıra gelen her önleme başvurulmaktadır. Şili'de sağlık merkezlerinde gönüllü jandarma "carabino" lar doğumu önleyici haplar dağıtmakta, Kolombiya'da bunlar süpermarketlerde bile satılmaktadır. Çin'de sayıları 4 milyona varan bir sağlık memuru ordusu kırsal bölgelerde

aynı amaçla çalışmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde demografik problemler için her yıl yapılan masraflar 1970 yılından bu yana bir misli artmış olup durmadan fazılaşmaktadır. Böylece harcanan para kalkınma projelerinden indirilmeyip bunların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bu aynı zamanda iyi bir yatırımdır, zira doğumların sınırlandırılmasına tahsis edilecek paralar gelecekte sağlık, sosyal sigorta, eğitim ve diğer hizmetlerden tasarruf sağlayacaktır.

Memleketimize gelince, bu alanda maalesef hiç bir faaliyet mevcut değildir. Büyük çoğunluğumuz 1930 yılında 15 milyon olan nüfusumuzun bugün 40 milyonu aşmış olması ile övünmekte işe de durum gerçekçi bir gözle incelendiği takdirde görülen manzara aslında çok üzücüdür. Eğitim yetersizliğinden okur-yazar oranı yerinde saymakta, çeşitli faaliyet sektörlerinde kaydedilen gelişmelere ve Batı dünyasına küçüksenmeyecek miktarda beyin ve el emeği ihraç etmemize rağmen işsizlik hergün büyümekte, çevre kirlenmesi yurt çapında yayılmakta ve demografik patlama sonucunda kaynaklarımız gitgide zorlanmaktadır. Halen birçok kesimlerde üretim tüketim yetişemediğinden halkın asgari gereksinimleri karşılanamaz duruma gelmiştir. Kısaca, Türkiye için tehlike çanları çoktan çalmaya başlamıştır.

Bu durum karşısında, daha fazla vakit kaybedilmeden nüfus planlaması ve doğumların sınırlandırılması Devletçe ele alınarak ciddi bir program dahilinde getirilecek önlemlerin titizlikle uygulanması zorunludur. Unutmayalım ki bir ülkenin gerçek değeri nüfus miktarı ile değil, toplumun yaşam kalitesi ve ekonomik potansiyeli ile ölçülür.

Demografik büyüme sifıra inse bile yeryüzünde sefaletin birden yok olacağı sanılmamalıdır. Ancak nüfusun aşırı ölçüde artması hayatı bir davadır. Düş kırıklıkları ve başarı yetersizliği karşısında mücadeleden vazgeçilmesi delice bir davranış olur. Bunun sonucu kuşkusuz büyük bir felâkettir. Demografik büyümeyi yenme uğrunda gayretlerimiz bizi bazen tereddütlere götürebilir, ancak şu da unutulmamalıdır ki bu alanda göstereceğimiz her çaba doğru yolda atılan bir adımdır.

● **Dünyada insanın en önemli işi yüz ağırtıcı çocuklar yetiştirmektir.**

Bertrand RUSSEL

● **Çocukları seven hayatı da sever.**

DOSTOYEVSKY